

Generalitat de Catalunya

Departament de Cultura

Direcció General del Patrimoni Cultural

Àrea de Planificació i Acció Territorial

**EXPEDIENT DE DELIMITACIÓ
D'ENTORN DE PROTECCIÓ**

PARC GÜELL

BARCELONA   (BARCELONÈS)

SUMARI

1. Preàmbul i objectius

2. Memòria

2.a. Memòria històrica i arquitectònica

2.b. Bibliografia

3. Règim de protecció

3.a. El monument. Definició i delimitació

3.b. L'entorn de protecció

3.b.1. Delimitació

3.b.2. Justificació

3.b.3. Criteris d'intervenció

3.c. Normativa

3.c.1. Marc legal

3.c.2. Règim d'autoritzacions del Departament de Cultura

4. Annex

4.a. Documentació planimètrica

4.b. Documentació fotogràfica

5. Crèdits

1. Preàmbul i objectius

El monument objecte d'aquest expedient de delimitació d'entorn de protecció és el Parc Güell, situat al carrer d'Olot, s/n, al municipi de Barcelona (Barcelonès).

Aquest element està considerat bé cultural d'interès nacional, en la categoria de monument històric, d'acord amb el que disposa la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.

El Parc Güell va ser declarat monument històric-artístic per Decret de 24-07-1969, BOE 20-08-1969 i consten inscrits al Registre Estatal de Béns d'Interès Cultural amb el número R-I-51-3818.

Així mateix està inclòs en el llistat del Patrimoni de la Humanitat de la UNESCO des de l'any 1984.

L'interès del monument ve motivat perquè és portador de valors històrics, arquitectònics i artístics que el fan mereixedor de gaudir d'una protecció adient.

La seva singularitat rau en el seu valor arquitectònic, artístic, en el seu disseny innovador i en el seu valor com a fita paisatgística d'interès dins del marc urbà que els dóna suport.

Totes aquestes consideracions fan necessari establir la delimitació d'un entorn d'aquest monument per tal que aquest disposi d'una protecció integral i possibiliti l'equilibri harmònic entre el monument i l'entorn urbà que l'envolta.

La finalitat dels entorns de protecció dels monuments té una doble direcció: d'una banda, si les edificacions o el paisatge de l'entorn donen un suport ambiental harmònic al monument, l'entorn té una funció de preservació; de l'altra, si les edificacions de l'entorn no aporten un especial suport ambiental al monument, l'entorn de protecció té una funció preventiva, atès que és un mecanisme de control de les futures intervencions que puguin fer-se en les zones més pròximes al monument, per tal d'evitar que aquestes puguin afectar negativament als valors o la contemplació del monument.

2. Memòria

2.a. Memòria històrica i arquitectònica

Sorgí com a iniciativa de l'industrial i mecenes Eusebi Güell i Bacigalupi, que encarregà a Antoni Gaudí el projecte i la construcció d'una urbanització residencial als afores de Barcelona.

Güell havia adquirit l'any 1895 la finca de Can Muntaner de Dalt, de terrenys accidentats, situada a la Muntanya Pelada, a 150 m d'altitud i amb una vista excel·lent sobre el pla de la ciutat de Barcelona i el mar al fons. També comprà la finca d'en Coll i Pujol, a l'altre vessant de la muntanya. El seu objectiu era la creació d'una urbanització formada per cases aïllades envoltades de jardins, destinada a l'alta burgesia barcelonina, probablement seguint els models que s'havien anat desenvolupant a Anglaterra al llarg del segle XIX i que l'industrial degué conèixer en les seves estades en aquell país. La Muntanya Pelada havia començat a urbanitzar-se des del 1890, quan el propietari dels terrenys, Antoni Larrard Juez, va fer-hi una parcel·lació, obrint els carrers d'Olot, Larrard, Marqués de Marianao i d'altres.

El mes de juny de l'any 1900 s'iniciaren les tasques d'esplanació dels carrers, i poc després començà la construcció dels vials interiors. Sembla que l'any 1902 la major part dels viaductes i la tanca perimetral de la urbanització, ja havien estat construïts.

Gaudí s'encarregà també de fer el traçat de les vies de comunicació que havien de separar la circulació de vianants de la rodada, i una parcel·lació triangular per a seixanta edificacions, totes en zones assolellades. Tanmateix, l'empresa no reeixí, i només s'arribaren a construir dues cases. L'any 1905 únicament s'havien venut tres parcel·les: la primera, comprada pel contractista d'obres del parc per bastir una casa de mostra (1904), dirigida per l'arquitecte Francesc Berenguer Mestre, i adquirida posteriorment per Antoni Gaudí com a residència pròpia del 1906 al 1926, i les dues restants, utilitzades per a l'edificació d'una vil·la per a l'advocat Martí Trías Domènech, sota la direcció de l'arquitecte Juli Batlle Arús. Eusebi Güell, en el temps que residí a l'urbanització, ocupà l'antiga casa Larrard, que en l'actualitat és utilitzada com a escola.

L'any 1914 les obres van ser aturades, davant del fracàs econòmic del projecte. El conjunt, després d'haver estat utilitzat durant uns anys com a residència dels Güell als afores de la ciutat, va ser adquirit per l'Ajuntament l'any 1922, i reconvertit per a la seva utilització com a parc públic, funció que encara manté.

De les dues cases construïdes, la que fou residència de Gaudí és actualment destinada a Museu Gaudí, i conté des del 1963 obres i projectes del mestre i dels seus col·laboradors: Josep Maria Jujol, Francesc Berenguer, Joan Martorell, Carles Mani, Llorenç Matamala. Cal destacar-hi a més, els mobles dissenyats per Gaudí procedents del Palau Güell, la casa Calvet i la casa Batlló i els dissenyats pel pintor Aleix Clapés per a la casa Ibarz. Hi ha també objectes personals i records de Gaudí.

Des de l'any 1969 és monument històrico-artístic, i l'any 1984 va ser inclòs en les llistes de Patrimoni de la Humanitat proposades per la UNESCO.

El projecte d'urbanització de Gaudí, inspirat en la idea de ciutat jardí anglesa, proposava la construcció en una finca d'unes quinze hectàrees, d'un conjunt de seixanta cases aïllades unifamiliars amb jardí, en un context on s'harmonitzessin l'arquitectura i l'urbanisme amb l'entorn natural. La voluntat de respecte per la morfologia del terreny, que presentava un fort pendent, el va fer traçar carrers sinuosos que guanyessin suaument els desnivells i utilitzar el sistema de viaductes en lloc dels tradicionals terraplens.

Aquesta idea d'equilibri en la relació home natura s'expressava també en altres aspectes del projecte, com poden ser l'aprofitament de la pedra de la zona en la construcció (murs de contenció columnes ....) o l'ús de la vegetació existent, amb incorporació de plantes de la flora mediterrània.

El projecte comprenia com a serveis comuns dos pavellons d'entrada (consergeria i seu administrativa), una plaça pública, un mercat i una capella, a més d'una xarxa viària desenvolupada mitjançant viaductes, murs de contenció, escales i camins. També hi figurava una església en un petit pujol, on ara hi ha un calvari.

La part realitzada per Gaudí comprèn la infraestructura viària i diverses construccions que responien a funcions concretes de servei col·lectiu: el mur de tancament, els dos pavellons d'entrada, el petit recer per a cavalls, l'escalinata monumental, la plaça i la columnata inferior de suport.

La xarxa viària, d'uns 3 km, fou dissenyada per tal de facilitar l'accés a les seixanta parcel·les que havien de ser construïdes. Gaudí va fer un conjunt de quatre viaductes de maó, revestits de pedra tosca, procedent de la mateixa zona, cada un dels quals amb solucions d'equilibri diferents dins la seva pròpia concepció estructural. Aquests viaductes, a més de facilitar el pas de vehicles, generaven a la seva part inferior camins coberts per als vianants, independents de la circulació rodada.

El recinte és exteriorment protegit per un mur de pedra seca el qual, en el tram corresponent a l'accés principal, al carrer d'Olot, mostra una decoració de trencadís ceràmic a la part superior, amb medallons on figura l'anagrama del Parc Güell. Les reixes i la porta de ferro d'entrada, instal·lades l'any 1965, procedeixen del jardí de la casa Vicens.

L'entrada principal és flanquejada per dos pavellons, bastits els anys 1904-1905, destinats un a consergeria i habitatge del porter i l'altre a seu administrativa i serveis d'ús comú (sala d'espera, telèfon, sanitaris,...) ambdós edificis, amb els murs de pedra vista, tenen la planta ovalada i la coberta de morfologia complexa, amb voltes de maó de pla revestides exteriorment de trencadís policrom que cobreix una superfície de formes sinuoses on la reflexió dels raigs solars ofereix jocs de llum i ombra de gran dinamisme, en fort contrast amb l'austeritat de la pedra dels paraments.

El pavelló de l'esquerra, on figura la inscripció "Park Güell" en medallons ceràmics, és coronat per una torre helicoïdal amb la creu de quatre braços a la part superior, on Gaudí assajà per primer cop l'ús del formigó armat amb varetes d'acer. El de la dreta té un ventilador de coronament revestit de rajola vermella i decorat amb mitges tasses de porcellana.

Iniciada l'entrada s'accedeix a una escalinata doble, flanquejada per murs de formes còncavoconvexes recoberts de ceràmica, a la dreta de la qual hi ha un petit recinte, amb volta anular, destinat originalment a protegir de la pluja els cotxes de cavalls. Els braços de l'escala, dividida en quatre trams units per replans, donen lloc a espais centrals on es combinen zones enjardinades amb jocs d'aigua i escultures zoomorfes de tipus fantàstic, recobertes de mosaics policroms, les més remarcables de les quals són el drac i el cap de serp.

L'escala mena a una gran plaça de 86 m per 40 m situada en un amfiteatre natural, de manera que una meitat recolza sobre el terreny natural i l'altra meitat sobre una sala hipòstila de vuitanta-sis columnes d'inspiració dòrica, fetes de maçoneria arrebossada i amb la part inferior recoberta de trencadís blanc. Les columnes sostenen un sostre ondulat de mosaic policrom on hi ha encastats objectes molt diversos -nines de porcellana, copes de cristall, fragments de plats-. Les columnes que delimiten exteriorment aquest espai, destinat inicialment a mercat de la urbanització, són inclinades.

És remarcable el sistema de drenatge de la plaça. Al damunt dels capitells hi ha una retícula de biguetes prefabricades, on se situen casquets esfèrics, recoberts a la part superior amb sorra. Així, la columnata inferior, a més de tenir una funció estructural, fa també de baixant pluvial, amb el desguàs situat al nucli de les columnes; l'aigua de la pluja passa a la cisterna de 12.000 m³ situada a sota, el sobreeixidor de la qual és el drac i la serp de la gran escalinata.

La plaça superior queda emmarcada, en el sector de muntanya, per un passeig mirador circular, i la resta mitjançant un banc seguit de contorn sinuós, que serveix alhora de barana, fet de peces prefabricades formades per voltes de maó de pla revestides de materials ceràmics, en l'elaboració dels quals participà Jujol, amb agosarades troballes i combinacions que preludien el collage i la pintura abstracta i, fins i tot, la revalorització dels objectes vulgars, característica dels moviments dadaïsta i surrealista.

El Parc Güell representa clarament l'abandó de les referències als estils històrics i la utilització d'un llenguatge nou que va contribuir a la desclosa modernista de començament de segle.

Des de fa uns anys el Parc Güell es troba en procés de restauració el 1992 es va completar la fase corresponent a la zona de la sala hipòstila, i recentment han finalitzat les obres de la plaça mirador superior.

2.b. Bibliografia

Antoni Gaudí (1852-1926). Fundació Caixa de Pensions, 1985.

BASSEGODA NONELL, J. *Gaudí, arquitectura del futur*, Barcelona, "la Caixa", Ed. Salvat, 1984.

BASSEGODA NONELL, J. *El gran Gaudí*, Sabadell, Editorial AUSA, 1989.

BOHIGAS, O. *Reseña y catálogo de la arquitectura modernista*, 2 vol., reedició corregida i ampliada, Barcelona, Ed. Lumen, 1983.

Catàleg del patrimoni arquitectònic històric-artístic de la ciutat de Barcelona, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 1987.

CIRICI i PELLICER, A. *Barcelona pam a pam*, Barcelona, 1973.

CONRAD KENT, *El Parc Güell i la mitologia d'un paisatge sagrat*, 2002.

CONRAD KENT & DENIS PRINDLE, *Hacia la arquitectura de un paraíso: Park Güell*, 1992

FLORES, C. *Gaudí, Jujol y el Modernismo en Cataluña*, Madrid, Aguilar, S.A. de Ediciones, 1983.

GÜELL, X. *Antoni Gaudí*, Barcelona, Ed. Gustavo Gili, S.A. col.l. Estudio/paperback, 1986.

HERNÁNDEZ/CROS, J.E., MORA, G. I POUPLANA, X. *Guía de Arquitectura de Barcelona*, Barcelona, Publicacions COACB, La Gaya Ciència, 1973.

LAHUERTA, J.J. *Antoni Gaudí*. Arquitectura, ideología y política, Madrid, Electa, 1993.

PARICIO, I. *El Park Güell de Barcelona, una lección de construcción*, a CAU, núm. 70, pàg. 54-62, Barcelona, març 1981.

RIBAS PIERA, M. *Consideraciones sobre Gaudí a través de sus obras urbanísticas*, a Cuadernos de arquitectura y urbanismo, núm. 63, pàgs.20-33, Barcelona, 1966.

ROJO, E. *Antoni Gaudí*, aquest desconegut: el Park Güell, Els Llibres de la Frontera, col.l. "Coneguem Catalunya", núm. 15, Barcelona, La Llar del Llibre, 1986.

SOLÁ-MORALES, I. DE *Gaudí*, Barcelona, Ed. Polígrafa, 1983.

TARRAGÓ, S. *Gaudí*, Barcelona, Ed. Escudo de Oro, 1979.

VINCA, L. *Antonio Gaudí*, Barcelona, Ed. Nauta, 1970.

Adreces d'Internet

<http://www.gaudi2002.bcn.es>

<http://cultura.gencat.es>

<http://beg.gencat.es>

<http://www.coac.es/COAC/centredocumentacio/biblio/bcatabcn.shtml>

3. Règim de protecció

3.a. El monument. Definició i delimitació

El Parc Güell, a Barcelona, es considera bé cultural d'interès nacional, en la categoria de monument històric, d'acord amb el que disposa la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.

Es considera monument:

El jardí i edificacions conformades pel Parc Güell ubicat al carrer d'Olot, s/n i el seu subsòl.

3.b. L'entorn de protecció

3.b.1. Delimitació

La Llei 9/1993, en el seu article 11.1.b), estableix l'opció de delimitar l'entorn necessari per a la protecció adequada del bé, constituït per l'espai que li dona suport ambiental. Atesa la conveniència de fer-ne ús per tal de potenciar la protecció integral del monument, es defineix l'àrea delimitada com a entorn de protecció del Parc Güell, a Barcelona (Barcelonès), tot valorant i tenint en compte els següents conceptes:

- a) Interès social: per tal de permetre la visualització del bé immoble des dels espais accessibles.
- b) Valoració paisatgística: s'ha estudiat i valorat la relació del bé immoble amb el paisatge, la seva silueta i altres components bàsics com les edificacions adjacents o aïllades, xarxa viària, espais lliures, topografia i elements pertorbadors.
- c) Anàlisi de l'ordenació territorial i urbanística: s'ha estudiat i valorat la zona urbana i forestal actual, la històrica, les previsions conegudes de desenvolupament futur, la vialitat i les parcel·lacions així com la qualificació urbanística.
- d) Documentació històrica gràfica i documental: que ha permès conèixer i valorar la relació del bé immoble amb el territori a través del temps i conèixer l'evolució del paisatge, i de les edificacions de l'entorn.
- e) Anàlisi de l'espacialitat entesa com l'estudi dels àmbits existents i les incidències que poden tenir les noves actuacions previstes pel planejament i previsibles, així com la incidència de les noves actuacions no previstes pel planejament.
- f) Anàlisi arquitectònica: que ha permès conèixer i estudiar les preexistències de tipologies, materials, façanes, color, textures, proporcions de buits i obertures, etc.
- g) Anàlisi de la xarxa viària i les infraestructures de transport actuals i previstes, i de les incidències que tenen en el paisatge el seu traçat, materials i textures d'execució i elements de senyalització així com les zones de vianants i les àrees d'aparcaments actuals i futures.
- h) Valoració dels components sentimentals per a la població com són els visuals, itineraris i ambients habituals així com els espais d'especial rellevància o interès; i l'estat de conservació i usos de les edificacions i dels espais públics i privats de l'entorn.

Aquesta llista de conceptes tot i que és llarga, no és exhaustiva, però és un recull d'aquells aspectes que s'han considerat bàsics. Nombrosos factors incideixen i poden incidir i cal tenir-los present per aconseguir que aquest bé es puguin transmetre en les millors condicions a les generacions futures.

Un cop analitzats i valorats aquests factors en base a la documentació recollida i prèvia observació del lloc, s'ha fixat l'àrea delimitada com a entorn de protecció.

La delimitació d'entorn té com a finalitat controlar la relació entre el Parc Güell i els espais i edificis que els envolten per tal de mantenir els invariants que caracteritzen el teixit urbà on es troben.

Ordre de prelación: en cas de contradicció preval la referència gràfica a qualsevol altra.

L'entorn de protecció del Parc Güell consta grafiat en el plànol número 0 del present expedient, té forma irregular i inclou els següents elements urbans:

- Recinte del Parc Güell: inclou la part monumental i una part de la seva àrea forestal, segons es representa al plànol núm. 0. Queden incloses les dues parcel·les situades en el seu interior de referències cadastrals carretera del Carmel, 23 LA i carretera del Carmel, 23 LB.

- Carrer d'Olot:

- Finca núm. 1-13: Finca del Parc Güell. Aquesta numeració correspon a la seva entrada principal
- Finca núm. 2-4: parcel·la en cantonada a l'avinguda del Santuari de Sant Josep de la Muntanya, 46
- Finca núm. 6-10: parcel·la en cantonada al carrer de Larrard, 61 i façana a carrer de Mercedes, 5
- Finca núm. 12: parcel·la en cantonada al carrer de Larrard, 70
- Finca núm. 14
- Finca núm. 16
- Finca núm. 18: parcel·la en cantonada al carrer de Mariano, 17-19
- Finca núm. 20: parcel·la en cantonada al carrer de Mariano, 24-26
- Finca núm. 22
- Finca núm. 24

- Carrer de Mariano:

- Finca núm. 14: parcel·la en cantonada al carrer de Mercedes, 17
- Finca núm. 16
- Finca núm. 17-19: parcel·la en cantonada al carrer d'Olot, 18
- Finca núm. 18
- Finca núm. 20
- Finca núm. 22
- Finca núm. 24-26: parcel·la en cantonada al carrer d'Olot, 20

- Carrer de Mercedes:

- Finca núm. 1-3: parcel·la en cantonada a l'avinguda del Santuari de Sant Josep de la Muntanya, 44
- Finca núm. 2: parcel·la en cantonada a l'avinguda del Santuari de Sant Josep de la Muntanya, 42
- Finca núm. 5: mateixa parcel·la que carrer d'Olot, 6-10 i carrer de Larrard, 61
- Finca núm. 17: parcel·la en cantonada al carrer de Marianao, 14
- Finca núm. 19

- Carrer de Larrard:

- Finca núm. 61: parcel·la en cantonada al carrer d'Olot, 6-10 i façana a carrer de Mercedes, 5
- Finca núm. 70: parcel·la en cantonada al carrer d'Olot, 12

- Avinguda del Santuari de Sant Josep de la Muntanya:

- Finca núm. 34
- Finca núm. 36
- Finca núm. 38
- Finca núm. 40
- Finca núm. 41-43: parcel·la en cantonada a la rambla de Mercedes, 1-3
- Finca núm. 42: parcel·la en cantonada al carrer de Mercedes, 2
- Finca núm. 44: parcel·la en cantonada al carrer de Mercedes, 1-3
- Finca núm. 45-55: finca del Parc Güell
- Finca núm. 46: parcel·la en cantonada al carrer d'Olot, 2-4

- Rambla de Mercedes:

- Finca núm. 1-3: parcel·la en cantonada a l'avinguda del Santuari de Sant Josep de la Muntanya, 41-43

- Avinguda del Coll del Portell:

- Finca núm. 64-66
- Finca núm. 68
- Finca núm. 70
- Finca núm. 72 I
- Finca núm. 78: serveix d'accés al Parc Güell
- Finca núm. 80-82
- Finca núm. 84-86
- Finca núm. 88-90
- Finca núm. 92-94
- Finca núm. 96-100
- Finca núm. 102-130: finca del Parc Güell. Aquesta numeració correspon a un accés secundari.

- També s'inclou la part nord de la parcel·la del Parc Güell delimitada per la continuació d'aquesta avinguda, prevista en el Pla General i que segueix la traça dels camins existents actualment, segons es representa en el plànol núm. 0
- Carrer de Pau Ferran:
  - Finca núm. 40-44: finca del Parc Güell. Aquesta numeració correspon a la part forestal del Parc.
  - Finca núm. 44 I (interior)
- Camí de Can Móra: tram format per les escales que puguen fins el carrer de Pau Ferran, seguint la tanca de pedra que serveix de límit nord-est del Parc Güell.
- Carretera del Carmel :
  - Finca núm. 21-23: finca del Parc Güell. Aquesta numeració correspon a l'entrada secundària del Parc des de la carretera del Carmel.
  - Finca núm. 23LA : situada a l'interior del Parc Güell
  - Finca núm. 23LB : situada a l'interior del Parc Güell
- I tots els espais públics (camins, carrers, voreres, escales,...) i privats inclosos dintre del perímetre de l'entorn que es delimita.

3.b.2. Justificació

El fet que aquest element estigui declarat bé cultural d'interès nacional i no disposi d'entorn de protecció específicament delimitat, aconsella la definició d'aquesta figura sobre aquest element com el millor instrument per a garantir la pervivència del seus múltiples valors culturals en les millors condicions possibles.

Aquesta figura legal considera i incorpora, des de la seva pròpia definició, les interaccions del monument amb cada un dels elements urbans i naturals del seu entorn, així com la relació d'aquests entre ells. És, doncs, una eina de protecció global, valorativa de la realitat, amb la clara intencionalitat de conservar en les millors condicions possibles el llegat patrimonial inherent al monument.

La materialització d'aquestes intencions vol assolir l'equilibri entre la necessitat de crear una àrea de protecció al voltant del monument que garanteixi suficientment el control sobre el seu entorn i la voluntat de no afectar més espais dels estrictament indispensables per a la seva correcta percepció.

Aquest element té unes característiques especials per la seva mida, situació urbana, topogràfica i de contingut que el singularitzen respecte el tractament que necessita en la definició del seu entorn. La gran dimensió del Parc fa que presenti zones diferenciades en el seu interior. La seva part monumental (Pavellons d'entrada, escalinata, Sala Hipóstila,...), situada al sud del conjunt,

és la més divulgada. A partir d'ella es desenvolupen recorreguts formalitzats per viaductes, escales, baranes i elements auxiliars que recorren el Parc en totes direccions. En aquestes zones l'arquitectura es posa al servei del paisatge i es transforma en urbanisme, produint una transició cap a les zones forestals més verges del Parc, situades al nord, on s'arriba a la natura en estat pur. Aquesta estructura del Parc, coherent amb els seus objectius originaris de crear una urbanització selecte per viure en contacte amb la natura, fa que el tractament de l'entorn sigui diferent en funció de cada una d'elles.

Per altra banda tot el conjunt del Parc s'enfila a la muntanya del Carmel, situant-se en una posició topogràfica elevada respecte del seu entorn. Aquest fet, juntament amb la seva dimensió, genera importants visuals des del seu interior cap a l'exterior, de l'exterior sobre el Parc i visions creuades de les seves diferents parts des del seu interior. Amb l'entorn cal preservar aquesta riquesa de perspectives ja que forma part intrínseca del propi Parc.

Tanmateix, cal assenyalar les diferències en la trama urbana que envolta el monument. La ubicació del Parc i la seva dimensió li atorga un pes específic propi dintre d'aquest sector de la ciutat i fa que actuï com un element de sutura i transició entre les diferents trames urbanes que l'envolten, alhora que articula els espais lliures del sector, formades bàsicament per les seves parts forestals i el Parc del Carmel.

Veiem les característiques urbanístiques de l'entorn proper al Parc, recorregut en sentit horari:

A la part sud, la trama urbana està molt consolidada, amb mides de parcel·la relativament petites i domini d'edificacions aïllades d'alçada variable però generalment baixes.

Al costat oest, en contacte amb el perímetre del Parc, existeix una franja de parcel·les de mides molt més grans, sense edificar o edificades amb blocs d'habitatges de característiques relativament homogènies (aïllats, de tres-quatre alçades), que actuen de coixí entre la trama urbana de la zona i el Parc. Aquest sector s'articula amb l'avinguda del Coll del Portell. A partir del carrer d'Arnold Schonberg, la trama urbana canvia la seva configuració i s'adapta la terreny, la cota del qual va augmentant, amb parcel·les escassament ocupades on apareix el bosc.

En direcció nord, l'avinguda del Coll del Portell es transforma en camins de terra, sense asfaltar i s'endinsa en la part forestal del Parc. En aquest punt la ciutat es separa del monument i l'entorn proper és el propi bosc, fins arribar al carrer de Pau Ferran on es recupera la trama urbana amb un grau de consolidació molt precari, amb carrers sense asfaltar i construccions denses en parcel·les petites.

Per últim, al costat est, el Parc està en contacte amb tres grans peces urbanes amb diferents serveis i funcions socials. Recorregut de nord a sud es troba el complex esportiu Mont Carmel, la carretera del Carmel, que dona accés al Parc, i el Cottolengo del Pare Alegre.

Aquesta configuració de l'espai urbà proper al monument i la seva pròpia configuració justifica el criteri general seguit per a la seva delimitació, que es basa en la inclusió de les finques urbanes o forestals adjacents i/o confrontants al Parc exclouent, per la seva pròpia naturalesa, els grans equipaments socials situats al seu costat est. Tot seguit es raona la seva inclusió en funció de cada una de les àrees afectades.

- Sector sud: s'inclouen en aquest sector les finques relacionades anteriorment dels carrers d'Olot, Marianao, Mercedes, Larrard i l'avinguda del Santuari de Sant Josep de la Muntanya. Aquestes finques formen un conjunt relativament homogeni en relació al Parc. Es situen davant de la seva entrada monumental, constitueixen el final la trama urbana que neix a partir de la Travessera de Dalt i actuen com a la principal via d'arribada al Parc des del resta de la ciutat. Es troben situats en una cota inferior a la del Parc i les finques que s'inclouen són les que tenen contacte amb els seus límits o que tenen la seva façana principal donant front a la del Parc. Qualsevol intervenció en elles té repercussió sobre la imatge del monument, tant des dels carrers relacionats com des de l'interior del Parc cap l'exterior.
- Sector sud-oest: s'inclouen en aquest sector les finques relacionades anteriorment de la Rambla de Mercedes i de l'avinguda del Coll del Portell fins trobar la parcel·la del propi Parc. Adjacents al perímetre del Parc i amb una posició topogràfica inferior, les visuals des del camí peatonal que segueix el límit del Parc en aquest sector, s'aboquen sobre elles, de manera que queden en primer pla d'aquestes perspectives. Tanmateix, la perspectiva des de l'avinguda del Coll del Portell, està condicionada pels usos i edificacions que es donin a aquestes parcel·les. No cal oblidar, tampoc, que existeix un accés secundari al Parc a la finca número 78, que recull als nombrosos visitants que arriben al Parc pel carrer Pujada de la Glòria.
- Sector nord-oest: aquest sector comença a la parcel·la del propi Parc que dona front a l'avinguda del Coll del Portell (finca núm. 102-130) i es correspon a la seva part forestal. S'inclou la part nord de la parcel·la del Parc Güell delimitada per la continuació d'aquesta avinguda, prevista en el Pla General i que segueix la traça dels camins existents que travessen el bosc actualment, segons es representa en el plànol núm. 0 i la parcel·la número 44 I del carrer de Pau Ferran. El límit d'aquesta inclusió passa per l'eix de l'avinguda del Coll del Portell fins el punt on està asfaltada actualment. A partir d'aquest punt l'entorn segueix la previsió del planejament per la seva línia inferior, de manera que el vial queda exclòs del mateix. Al trobar el carrer de Pau Ferran el límit continua seguint l'eix del carrer. Amb aquesta delimitació i donat el caràcter boscós de la zona es protegeix suficientment la conservació del Parc, sense elements arquitectònics en aquest sector.

- **Sector nord-est:** aquest sector inclou les escales que pugen pel Camí de Can Móra fins el carrer de Pau Ferran, seguint la tanca de pedra que serveix de límit al Parc Güell. A partir de l'entrada situada a la carretera del Carmel, 21-23, la delimitació de l'entorn segueix el límit de la pròpia parcel·la del Parc, segons s'ha explicat anteriorment. La tanca perimetral del Parc, el desnivell existent al costat de les escales en direcció nord i el fet d'estar ocupats per equipaments d'interès social i cultural fa que les possibles intervencions en el seu interior o en el seu perímetre quedin suficientment controlades, i garantits els seus valors culturals i patrimonials.

Per altra banda no es considera necessari la delimitació d'un entorn de protecció més ampli pel fet que sobre aquest element existeixen múltiples proteccions patrimonials que cobreixen tot el ventall existent:

- declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO el 2 de novembre de l'any 1984
- declarat Bé Cultural d'Interès Nacional - Monument Històric per Decreto 1794/1969, de 24 de julio de 1969 (BOE 20/08/1969)
- inclòs en el Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic (PEPPA) i Catàleg del districte 6 (Gràcia) de l'Ajuntament de Barcelona, aprovat i vigent des del mes de maig de l'any 2000, com element número 73 i nivell de protecció A, el màxim possible. També s'inclou al PEPPA la Casa Museu Gaudí, situada a l'interior del recinte, amb el número d'element 73/1 i nivell de protecció A.
- El conjunt del Parc i la Casa Museu Gaudí es troben protegits en el Pla General Metropolità (PGM) amb la classificació 6a(p).

Per altra banda la Llei 2/2002, de 14 de març, d'Urbanisme, vigent des del 21 de juny de 2002, estableix una protecció especial dels espais classificats com a lliures i/o zones verdes, que es recull a diferents articles de la Llei:

- **Art. 9.3 :** Article 9. Directrius per al planejament urbanístic

“ El planejament urbanístic ha de preservar els valors paisatgístics d'interès especial, el sòl d'alt valor agrícola, el patrimoni cultural i la identitat dels municipis, i ha d'incorporar les prescripcions adequades perquè les construccions i les instal·lacions s'adaptin a l'ambient on estiguin situades o bé on s'hagin de construir i no comportin un demèrit per als edificis o les restes de caràcter històric, artístic, tradicional o arqueològic existents a l'entorn ”

- **Art. 34.5:** Article 34. Sistemes urbanístics generals i locals

“ El sistema urbanístic d'espais lliures públics comprèn els parcs, els jardins, les zones verdes i els espais per a l'esbarjo, el lleure i l'esport. La concreció dels elements que integren aquest sistema ha de tenir en compte l'existència de restes arqueològiques d'interès declarat, d'acord amb el que estableix l'article 9.3. ”

- **Art. 95.1:** Modificació dels sistemes urbanístics d'espais lliures o d'equipaments esportius

“La modificació de figures del planejament urbanístic que tingui per objecte alterar la zonificació o l'ús urbanístic dels espais lliures, les zones verdes o els equipaments esportius considerats pel planejament urbanístic com a sistemes urbanístics generals o locals ha d'ésser aprovada pel Govern, si la competència d'aprovació definitiva de la figura de què es tracti correspon a l'Administració de la Generalitat, o pel conseller o consellera de Política Territorial i Obres Públiques, en els altres supòsits. En tot cas, cal l'informe previ favorable del conseller o consellera de Política Territorial i Obres Públiques o del director o directora general d'Urbanisme, respectivament, i l'informe favorable subsegüent de la Comissió Jurídica Assessora.”

- **Art. 205.a:** Infraccions urbanístiques molt greus

“Són infraccions urbanístiques molt greus:

a) Els actes de parcel·lació urbanística, d'urbanització, d'ús del sòl i el subsòl i d'edificació contraris a l'ordenament jurídic urbanístic que es duguin a terme ...en terrenys reservats, en qualsevol classe de sòl, a sistemes generals o bé a zones verdes, espais lliures i zones esportives públics.”

Aquesta concurrència de figures de planejament urbanístic de caire proteccionista es juxtaposen i complementen amb la present delimitació, de manera que queda garantida la conservació dels elements dels diferents àmbits de competència de les administracions implicades.

El subsòl de l'entorn s'inclou també als efectes previstos per l'article 179 punts 1 i 2 del Decret Legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'Urbanisme. És a dir, també per prevenir futures actuacions que poden malmetre tant la visualització del mateix monument com representar un risc per a la seva integritat física i ambiental.

3.b.3. criteris d'intervenció

D'acord amb el que estableix l'article 35.3 de la Llei 9/1993 del patrimoni cultural català, el volum, la tipologia, la morfologia i el cromatisme de les intervencions en els entorns de protecció dels béns immobles d'interès nacional no poden alterar el caràcter arquitectònic i paisatgístic de l'àrea ni pertorbar la visualització del bé. En els entorns dels immobles d'interès nacional és prohibit qualsevol moviment de terres que comporti una alteració greu de la geomorfologia i la topografia del territori i qualsevol abocament d'escombraries, runa o deixalles.

3.c. Normativa

3.c.1. Marc legal

- **Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.**
DOGC de 11-10-93
- **Sentència del Tribunal Constitucional 17/1991**, de 31 de gener, en recurs d'inconstitucionalitat promogut per la Generalitat de Catalunya contra determinats preceptes de la Llei 16/1985.
BOE de 25-02-91
- **Decret 15/1990**, de 9 de gener, sobre les **Comissions del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura.**
DOGC de 31-01-90
- **Decret 267/1991**, de 25 de novembre, **sobre la declaració dels béns d'interès cultural i l'inventari del patrimoni cultural moble de Catalunya.**
DOGC de 20-12-91
- **Decret 102/1994**, de 3 de maig, **sobre la composició i el funcionament del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Català.**
DOGC de 11-05-94
- **Decret 138/1994**, de 30 de maig, pel qual s'adeqüen a la Llei 30/1992, de 26 de novembre, els **procediments de la competència del Departament de Cultura.**
DOGC de 01-07-94
- **Llei 30/1992**, de 26 de novembre, **de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú**
BOE de 27-11-92
modificada per la **Llei 4/1999**
BOE de 14-01-1999

3.c.2. Règim d'autoritzacions del Departament de Cultura

Pel que fa als immobles inclosos dins els entorns de protecció dels béns culturals d'interès nacional, el règim d'autoritzacions està regulat pels següents articles de la Llei 9/1993 del patrimoni cultural català:

Article 33. Planejament urbanístic

.../...

2. En el cas dels conjunts històrics, les zones arqueològiques, les zones paleontològiques, els llocs històrics i les zones d'interès etnològic i **en el cas dels entorns de protecció de qualsevol bé cultural d'interès nacional**, l'ajuntament corresponent ha d'elaborar un instrument urbanístic de protecció o adequar-ne un de vigent. L'aprovació d'aquests instruments de planejament requereix l'informe favorable del Departament de Cultura.

Article 34. Autorització d'obres

1. Qualsevol intervenció que es pretengui realitzar en un monument històric, un jardí històric, una zona arqueològica o una zona paleontològica d'interès nacional ha d'ésser autoritzada pel Departament de Cultura, en el termini que sigui establert per reglament, prèviament a la concessió de la llicència municipal.
2. En el cas de les intervencions en béns culturals d'interès nacional altres que els esmentats en l'apartat 1 i **en tots els entorns de protecció**, l'autorització del Departament de Cultura només és preceptiva mentre no hagin estat aprovats els instruments de planejament a què fa referència l'article 33.2.

.../...

4. La potestat del Departament de Cultura a què fan referència els apartats 1 i 2 s'ha d'exercir en el marc dels criteris bàsics i generals fixats per l'article 35 i dels criteris específics que pot contenir cada declaració, sens perjudici del marge d'apreciació discrecional necessari per a valorar en cada supòsit la compatibilitat de la intervenció projectada amb la preservació dels valors culturals del bé.

.../...

4. Annex

4.a. Documentació planimètrica

Plànol nº 0 : Delimitació de l'entorn de protecció

E: 1/1.000

4.b. Documentació fotogràfica
(Font: Departament de Cultura. Àrea de Planificació i Acció Territorial)

- 01.- Rètol original del Parc Güell a la tanca del carrer d'Olot
- 02.- Conjunt monumental des de l'entrada del carrer d'Olot
- 03.- Conjunt monumental des de l'entrada del carrer d'Olot
- 04.- Drac escala principal
- 05.- Pavellons d'entrada des del carrer d'Olot
- 06.- Carrer d'Olot en direcció oest
- 07.- Porta d'accés secundari al Parc des del carrer d'Olot
- 08.- Vista carrer de Larrard en direcció nord
- 09.- Vista carrer de Marianao en direcció nord
- 10.- Vista carrer d'Olot des de la cantonada amb carrer de Marianao en direcció oest
- 11.- Vista Parc Güell des de les escales del carrer d'Olot
- 12.- Porta secundària del Parc a la cantonada del carrer d'Olot i Avinguda del Santuari de Sant Josep de la Muntanya
- 13.- Vista edificis de l'avinguda del Santuari de Sant Josep de la Muntanya i carrer de Mercedes des de l'interior del Parc Güell
- 14.- Vista carrer de Mercedes des de l'interior del Parc Güell
- 15.- Vista de l'eixample des de l'interior del Parc Güell. En primer terme finca núm. 1-3 de la Rambla de Mercedes
- 16.- Vista entrada del Parc des del seu interior en direcció nord
- 17.- Vista pavellons d'entrada des de l'interior del Parc en direcció nord
- 18.- Vista edificis avinguda del Coll del Portell des del camí perimetral del Parc
- 19.- Vista en direcció oest des del camí perimetral del Parc
- 20.- Vista edificis números 88-94 de l'avinguda del Coll del Portell des del camí perimetral del Parc
- 21.- Vista edificis números 84-86 de l'avinguda del Coll del Portell des del camí perimetral del Parc

- 22.- Vista eixample des del cim de les tres creus
- 23.- Accés secundari al Parc des del número 102-130 de l'avinguda del Coll del Portell
- 24.- Explanada a la trobada dels carrer de Pau Ferran i camí de Can Móra
- 25.- Trobada del carrer de Pau Ferran i el camí de Can Móra
- 26.- Vista escales del camí de Can Móra en direcció sud
- 27.- Escales del camí de Can Móra en direcció nord
- 28.- Escales del camí de Can Móra en direcció sud
- 29.- Inici escales del camí de Can Móra, a la carretera del Carmel

01

Rètol original del Parc Güell a la tanca
del carrer d'Olot

02

Conjunt monumental des de l'entrada
del carrer d'Olot

03

Conjunt monumental des de l'entrada del carrer d'Olot

04

Drac escala principal

05

Pavellons d'entrada des del carrer d'Olot

06

Carrer d'Olot en direcció oest

07

Porta d'accés secundari al Parc des del carrer d'Olot

08

Vista carrer de Larrard en direcció nord

09

Vista carrer de Mariano en direcció nord

10

Vista carrer d'Olot des de la cantonada amb carrer de
Mariano en direcció oest

11

Vista Parc Güell des de les escales del carrer d'Olot

12

Porta secundaria del Parc a la cantonada del carrer d'Olot i
Avinguda del Santuari de Sant Josep de la Muntanya

13

Vista edificis de l'avinguda del Santuari de Sant Josep de la Muntanya i carrer de Mercedes des de l'interior del Parc Güell

14

Vista carrer de Mercedes des de l'interior del Parc Güell

15

Vista de l'eixample des de l'interior del Parc Güell. En primer terme finca núm. 1-3 de la Rambla de Mercedes

16

Vista entrada del Parc des del seu interior en direcció nord

17

Vista pavellons d'entrada des de l'interior del Parc en direcció nord

Vista edificis avinguda del Coll del Portell des del camí perimetral del Parc

Vista en direcció oest des del camí perimetral del Parc

20

Vista edificis números 88-94 de l'avinguda del Coll del Portell des del camí perimetral del Parc

21

Vista edificis números 84-86 de l'avinguda del Coll del Portell des del camí perimetral del Parc

22

Vista eixample des del cim de les tres creus

Accés secundari al Parc des del número 102-130 de l'avinguda del Coll del Portell

24

Explanada a la trobada dels carrer de Pau Ferran i camí de Can Móra

25

Trobada del carrer de Pau Ferran i el camí de Can Móra

26

Vista escales del camí de Can Móra en direcció sud

27

Escales del camí de Can Móra en direcció nord

28

Escales del camí de Can Móra en
direcció sud

29

Inici escales del camí de Can Móra, a
la carretera del Carmel

5. Crèdits

L'expedient de delimitació d'entorn de protecció a favor del **Parc Güell, a Barcelona** (Barcelonès), ha estat redactat per la Direcció General del Patrimoni Cultural.

Direcció: Jaume Fresquet i Folch
Cap de l'Àrea de Planificació i Acció Territorial

Antoni Navarro i Cossío
Àrea de Planificació i Acció Territorial (APAT)

Mariona Abelló i Sala
Cap de la Secció de Protecció del PCI (APAT)

Coordinació: Mariona Abelló i Sala
Cap de la Secció de Protecció del PCI (APAT)

Redacció: Mariona Abelló i Sala
Cap de la Secció de Protecció del PCI (APAT)

Josep Girabal i Ros, arquitecte (APAT)

M. José Ruiz Ortega (APAT)

Gestió: M. José Ruíz Ortega (APAT)

Planimetria: Ajuntament de Barcelona

Fotografia: Josep Girabal i Ros, arquitecte (APAT)

Barcelona, setembre de 2005

/jd